

[Finansministeren]

overenskomst, ansættelsesbrev, lov o. lign., løfte afgivet i forbindelse med afslutning af uddannelse eller praksis ifølge funktionærloven.

Det generelle lovgrundlag for offentligt ansattes tavshedspligt findes i straffelovens § 152 og § 264 b.

Tavshedspligten omfatter kun faktiske kendsgerninger, som den ansatte er blevet bekendt med i sin tjeneste. Tavshedspligten er således ikke til hinder for, at den offentligt ansatte udtaler kritik af offentlige foranstaltninger i tilfælde, hvor der enten slet ikke fremdrages forhold, som den pågældende har fået kendskab til i tjenesten, eller hvor der kun omtales tjenstlige begivenheder, som i forvejen er almindeligt kendte.

Denne afgrænsning af tavshedspligten kan ikke ændres gennem instruktioner fra den offentligt ansattes foresatte.

Som det vil være folketinget bekendt, har regeringen for kort tid siden besluttet at nedsætte et bredt sammensat udvalg med den opgave at foretage en samlet gennemgang og vurdering af lovgivningens almindelige og specielle bestemmelser om tavshedspligt. Dette afspejler naturligvis en erkendelse af, at rækkevidden af disse regler i forskellig henseende kan give anledning til tvivl. Det er imidlertid ikke det afgørende i denne forbindelse; det afgørende er, at der naturligvis må gælde den begrænsning i offentligt ansattes ytringsfrihed, at de ikke under deres deltagelse i den offentlige debat må røbe oplysninger, der efter lovgivningen er undergivet deres tavshedspligt.

Der er uden for tavshedspligtens område ingen udtrykkelige almindelige regler om rækkevidden af offentligt ansattes ytringsfrihed i relation til offentligheden, og den bestående holdning har derfor nærmest karakter af en tradition.

I de kommissioner, der er gået forud for den til enhver tid gældende tjenestemandsløvgivning, er der ikke bidrag at hente vedrørende tjenestemandens ytringsfrihed, når bortses fra lønningskommissionen af 1917, hvor det i bemærkningerne til den dagældende bestemmelse om tjenestemandens tavshedspligt nævnes, at det i kommissionen har været drøftet, om det ville være formålstjenligt at fastslå, at en tjenestemand ikke er berettiget til uden tilladelse fra sin overordnede, og uden at han retsligt beordres hertil, som sag-

kyndig at afgive erklæringer. Det siges dog videre, at kommissionen ikke finder, at en sådan regel er påkrævet, samt at den endog i adskillige tilfælde kan virke som et unødvendigt indgreb i ytringsfriheden. Den nævnte tradition for rækkevidden af offentligt ansattes ytringsfrihed skal jeg søge at beskrive i det følgende.

Det er som tidligere nævnt et led i den hævdundne retsopfattelse, at offentligt ansatte i almindelighed har samme ytringsfrihed som andre borgere. Særlige indskrænkninger i offentligt ansattes almindelige frihed til at udtale sig vil derfor ikke kunne opstilles, for så vidt de udtaler sig om emner, der ligger uden for det forvaltningsområde, som de i deres tjenestegerning har at gøre med.

Noget anderledes er offentligt ansatte stillet, når de udtaler sig om spørgsmål, der falder inden for deres tjenesteområde. Både højere og lavere placerede offentligt ansatte vil her gøre sig skyldige i en tjenesteforseelse, hvis de bevidst fremsætter udtalelser, der er groft urigtige. En på rigtige oplysninger støttet saglig kritik af overordnede dispositioner må derimod i almindelighed være tilladt.

I spørgsmålet om, hvorvidt en offentligt ansat, der i en given tjenestesag har andre meninger end sin foresatte, er berettiget til over for offentligheden eller på anden måde uden for tjenesteforholdet at argumentere mod den foresattes opfattelse, gør to modstående forhold sig gældende. Et demokratisk ytringsfrihedsprincip tilsiger, at specialkyndige borgere ikke, fordi de er offentligt ansatte, skal hindres i at stille deres indsigt til rådighed for en fri meningsdannelse. Samtidig er det nødvendigt, at den offentlige administration kan fungere effektivt, hvilket i visse situationer kan tænkes at blive forhindret af det forhold, at offentligt ansatte fremsætter offentlig kritik af deres foresatte eller i særlig grad medarbejder disses afgørelser.

I min besvarelse her i folketinget af spørgsmål nr. 1176 i 1977-78 gav jeg udtryk for det synspunkt, at der for ansatte i visse stillinger er en tradition for en loyalitetsbegrundet forpligtelse til at udvise tilbageholdenhed med hensyn til at offentliggøre personlige synspunkter om verserende sager inden for deres tjenstlige område. Jeg tilføjede, at et generelt minimumskrav må være, at den ansatte ikke ved rent personlig stillingtagen bringer sig i en situation, der forhindrer ham